

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINĖS ADVOKATĖS
ELEANOR SHARPSTON IŠVADA,
pateikta 2018 m. rugsėjo 27 d.¹

Byla C-345/17

Sergejs Buivids
dalyvaujant:
Datu valsts inspekcija

(*Augstākā tiesa* (Aukščiausiasis Teismas, Latvija) prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Direktyvos 95/46/EB taikymo sritis – Policijos pareigūnų, vykdančių savo tarnybines pareigas policijos nuovadoje, filmavimas ir šio vaizdo įrašo paskelbimas internete – Asmens duomenų tvarkymas ir teisė į saviraiškos laisvę – Direktyvos 95/46/EB 9 straipsnis“

1. Šis *Latvijas Augstākā tiesa* (Aukščiausiasis Teismas, Latvija) prašymas susijęs su policijos darbuotojų, vykdančių tarnybines pareigas policijos nuovadoje, filmavimu ir šio vaizdo įrašo paskelbimu internete. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo išaiškinti Direktyvos 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo² taikymo sritį ir pagal šios direktyvos 9 straipsnį taikomą išimtį (išimtis dėl duomenų tvarkymo „žurnalistiniais sumetimais“).

Sąjungos teisė

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija

2. Teisė į asmens privatų ir šeimos gyvenimą garantuoja Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7 straipsnis (toliau – Chartija)³. Pagal Chartijos 8 straipsnį „[k]iekvienas turi teisę į savo asmens duomenų apsaugą. Tokie duomenys turi būti tinkamai tvarkomi ir naudojami tik konkrečioms tikslams ir tik atitinkamam asmeniui sutikus ar kitais įstatymo nustatytais teisėtais pagrindais. Kiekvienas turi teisę susipažinti su surinktais jo asmens duomenimis bei į tai, kad jie būtų ištaisomi“. Pagal 11 straipsnį, kiekvienas turi teisę į saviraiškos laisvę, kuri apima laisvę gauti bei skleisti informaciją ir idėjas valdžios institucijoms nekludant⁴.

1 Originalo kalba: anglų.

2 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (OL L 281, 1995, p. 31; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 15 t., p. 355). Ši direktyva nuo 2018 m. gegužės 25 d. buvo panaikinta ir pakeista 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016, p. 1); jis įsigaliojo 2018 m. gegužės 25 d.

3 OL C 83, 2010, p. 391.

4 Chartijos 7 ir 11 straipsniai atitinka teises, įtvirtintas atitinkamai Konvencijos dėl žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos (toliau – EŽTK), pasirašytos 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje, 8 ir 10 straipsniuose (teisė į privatų ir šeimos gyvenimą ir teisė į saviraiškos laisvę). Visos valstybės narės yra pasirašiusios EŽTK, bet Europos Sąjunga dar nėra prie jos prisijungusi. Žr. 2014 m. gruodžio 18 d. Nuomonę Nr. 2/13, EU:C:2014:2454.

3. 52 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad Chartijoje nurodytų teisių, atitinkančių EŽTK garantuojamas teises, esmė ir taikymo sritis yra tokia, kaip nustatyta toje Konvencijoje.

Direktyva 95/46

4. Direktyvos 95/46 konstatuojamosiose dalyse išvardyti šie tikslai:

„<...> jie netaikomi asmens duomenis tvarkant tokiam fiziniam asmeniui, kuris užsiima tik asmeninio pobūdžio veikla, kaip susirašinėjimas ar adresų užrašų saugojimas;

<...>

<...> suvokiant vykstančių pokyčių svarbą, visuomenės informuotumo lygį ir būdus surinkti, persiųsti, manipuliuoti, įrašyti, saugoti ar perduoti su fiziniais asmenimis susijusius garsinius ir vaizdinius duomenis, [Direktyva 95/46] turėtų būti taikoma tvarkant ir tokius duomenis;

<...>

<...> [Direktyva 95/46] neapima atvejų, kai tvarkomi garsiniai ar vaizdiniai duomenys, pavyzdžiui, vaizdinio sekimo metu, jeigu tvarkoma visuomenės saugumo, gynybos, nacionalinio saugumo sumetimais arba vykdant valstybinę su baudžiamąja teise susijusią veiklą ar kitą [Sąjungos teisės aktų] neapimamą veiklą;

<...> tvarkant garsinius ar vaizdinius duomenis žurnalistiniais sumetimais arba literatūrinės ar meninės raiškos tikslais, ypač garsinėje-vaizdinėje srityje, [Direktyvos 95/46] principai turi būti taikomi ribotai, laikantis 9 straipsnyje išdėstytų nuostatų;

<...>

tvarkant asmens duomenis žurnalistiniais sumetimais arba literatūrinės ar meninės raiškos tikslais, ypač garsinėje ir vaizdinėje srityje, turėtų būti atleidžiama nuo kai kurių šios [Direktyvos 95/46] reikalavimų, kad būtų galima suderinti pagrindines asmenų teises su informacijos laisve, ypač su teise gauti ir skleisti informaciją, kaip garantuojama Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 10 straipsnyje; <...> todėl valstybės narės turėtų išdėstyti reikalingas išimtis ir leidžiančias nukrypti nuostatas, kad būtų pasiekta pagrindinių teisių pusiausvyros, taikant bendrąsias priemones dėl duomenų tvarkymo teisėtumo <...>“⁵

5. Direktyvos 95/46 1 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad valstybės narės „saugo fizinių asmenų pagrindines teises ir laisves, o ypač jų privatumo teisę tvarkant asmens duomenis“.

6. 2 straipsnyje numatytos šios sąvokų apibrėžtys:

„a) „asmens duomenys“ reiškia bet kurią informaciją, susijusią su asmeniu (duomenų subjektu), kurio tapatybė yra nustatyta arba gali būti nustatyta; asmuo, kurio tapatybė gali būti nustatyta, yra tas asmuo, kurio tapatybė gali būti nustatyta tiesiogiai ar netiesiogiai, ypač pasinaudojus nurodytu asmens identifikavimo kodu arba vienu ar keliais to asmens fizinei, fiziologinei, protinei, ekonominei, kultūrinei ar socialinei tapatybei būdingais veiksniais;

5 Atitinkamai 12, 14, 16, 17 ir 37 konstatuojamosios dalys.

b) „asmens duomenų tvarkymas“ (tvarkymas) reiškia bet kurią operaciją ar operacijų rinkinį, automatiniais arba neautomatiniais būdais atliekamus su asmens duomenimis, kaip antai: rinkimas, užrašymas, rūšiavimas, saugojimas, adaptavimas ar keitimas, atgaminimas, paieška, naudojimas, atskleidimas perduodant, platinant ar kitu būdu padarant juos prieinamus, išdėstymas reikiama tvarka ar sujungimas derinant, blokavimas, trynimas ar naikinimas;

<...>

d) „duomenų valdytojas“ reiškia tokį fizinį ar juridinį asmenį, valstybės valdžios instituciją, agentūrą ar bet kurį kitą organą, kuris vienas ar drauge su kitais nustato asmens duomenų tvarkymo tikslus ir būdus <...>.“

7. Pagal 3 straipsnį Direktyva 95/46 taikoma:

„1) <...> automatiniais būdais tvarkant asmens duomenis ištiesai arba dalimis ir neautomatiniais būdais tvarkant asmens duomenis, kai tie duomenys sudaro arba yra skirti sudaryti rinkmenų sistemos dalį.

2) [Direktyva 95/46] netaikoma tvarkant asmens duomenis:

- kai yra užsiimama tokia veikla, kuri nepatenka į Bendrijos teisės taikymo sritį, kaip antai veikla, kuri numatyta Europos Sąjungos sutarties V ir VI dalyse, taip pat kai atliekamos tvarkymo operacijos, susijusios su visuomenės saugumu, gynyba, valstybės saugumu (taip pat ir valstybės ekonomine gerove, kai tvarkymo operacija susijusi su valstybės saugumo klausimais) ir su valstybės veiksmais baudžiamosios teisės srityje,
- kai duomenis tvarko fizinis asmuo, užsiimdamas tik asmenine ar namų ūkio veikla.“

8. II skyrius pavadintas „Bendrosios asmens duomenų tvarkymo teisėtumo taisyklės“. Pagal 6 straipsnio 1 dalį, valstybės narės turi numatyti, kad asmens duomenys būtų tvarkomi laikantis jame numatytų kumuliacinių sąlygų. Į šį sąrašą įtraukta, kad duomenys gali būti renkami tik įvardytais, aiškiai apibrėžtais ir teisėtais tikslais⁶. 6 straipsnio 2 dalyje teigiama, kad duomenų valdytojas turi užtikrinti, kad būtų laikomasi 6 straipsnio 1 dalyje nustatytų sąlygų.

9. 7 straipsnyje išdėstyti duomenų tvarkymo teisėtumo kriterijai. Pagal juos numatyta, kad duomenis tvarkyti reikia dėl teisėtų interesų, kurių siekia duomenų valdytojas arba trečioji šalis (šalys), kurioms atskleidžiami duomenys, išskyrus atvejus, kai duomenų subjekto, kuriam pagal 1 straipsnio 1 dalį reikalinga apsauga, teisės ir laisvės yra viršesnės nei šie interesai⁷.

10. Pagal 9 straipsnį, kuris pavadintas „Asmens duomenų tvarkymas ir laisvė reikšti savo mintis ir įsitikinimus“ (ir priskiriamas prie Direktyvos 95/46 II skyriaus), „[v]alstybės narės numato išimtis ir nukrypimus nuo [III], IV ir VI skyriaus, kai asmens duomenys tvarkomi tik žurnalistiniais sumetimais arba meninės ar literatūrinės raiškos tikslais, bet tik tai tuomet, jeigu šios išimtys reikalingos, norint privatumo teisę suderinti su laisv[ę] reikšti savo mintis ir įsitikinimus reglamentuojančiomis taisyklėmis“.

11. 13 straipsnyje numatyta, kad valstybės narės gali priimti teises priemones, kad apribotų, *inter alia*, 6 straipsnio 1 dalyje numatytų prievolių ir teisių mastą, kai toks apribojimas yra reikalinga apsaugos priemonė norint užtikrinti nacionalinį saugumą, gynybą ar visuomenės saugumą.

6 6 straipsnio 1 dalies b punktas. 6 straipsnio 1 dalies a, c–e punktuose nustatytose sąlygose teigiama, kad asmens duomenys turi būti tvarkomi teisingai ir teisėtai; jie taip pat turi būti adekvatūs, susiję ir savo apimtimi neviršijantys tikslų, kuriems jie renkami ir (arba) vėliau tvarkomi, tikslūs ir laikomi tokio pavidalo, kad duomenų subjektų tapatybes būtų galima nustatyti ne ilgiau, nei tai yra reikalinga tais tikslais, dėl kurių duomenys buvo surinkti arba po to tvarkomi. Šios sąlygos neturi jokios tiesioginės reikšmės šioje byloje.

7 Sąrašas atvejų, kai asmens duomenų tvarkymas gali būti laikomas teisėtu 7 straipsnio atžvilgiu, yra išsamus ir baigtinis. Tik 7 straipsnio f punktas reikšmingas šioje byloje: žr. šios išvados 67–71 punktus.

Nacionalinės teisės aktai

12. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad nagrinėjamų Latvijos teisės aktų tikslas yra apsaugoti fizinių asmenų pagrindines teises ir laisves, ypač jų privataus gyvenimo neliečiamybę, tvarkant fizinių asmenų duomenis. Pagal *Fizisko personu datu aizsardzības likums* (Fizinių asmenų duomenų apsaugos įstatymas) 3 straipsnio 3 dalį, nacionalinės teisės aktai netaikomi, kai duomenis tvarko fizinis asmuo asmeniniams arba namų ūkio ir šeimos poreikiams, be to, asmens duomenys neperduodami tretiesiems asmenims.

13. Pagal šį įstatymą „asmens duomenys“ yra apibrėžti kaip bet kuri informacija, susijusi su fiziniu asmeniu, kurio tapatybė yra nustatyta arba gali būti nustatyta. Asmens duomenų „tvarkymas“ yra bet kokia veikla, atliekama su asmens duomenimis, kaip antai duomenų rinkimas, registravimas, įvedimas, saugojimas, išdėstymas reikiama tvarka, pertvarkymas, panaudojimas, perdavimas, transliavimas ir skleidimas, blokavimas ar ištrynimasis.

14. Fizinių asmenų duomenų apsaugos įstatymo 5 straipsnyje numatyta tuose teisės aktuose įtvirtintų taisyklių išimtis, kai asmens duomenys tvarkomi žurnalistiniais sumetimais pagal *Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem* (Spaudos ir kitų visuomenės informavimo priemonių įstatymas), mokslo ar literatūros tikslais ir jei įstatyme nenumatyta kitaip.

Faktinės aplinkybės, procesas ir pateikti klausimai

15. S. Buivids (šioje byloje – duomenų valdytojas) nufilmavo vaizdo medžiagą Latvijos policijos nuovadoje. Nufilmuota medžiaga buvo susijusi su parodymais, kurie iš jo buvo imami policijos administracinio nusižengimo byloje, pradėtoje prieš jį⁸. Šioje nufilmuotoje vaizdo medžiagoje galima matyti policijos nuovadą ir policijos pareigūnus, einančius savo pareigas. Buvo įrašytas S. Buivids pokalbis su policijos pareigūnais, kurie tuo metu atliko tam tikras administracines funkcijas: įrašė girdėti S. Buivids, aptariami policijos pareigūnai, taip pat asmuo, kuris kartu su juo atvyko į policijos nuovadą. S. Buivids vaizdo medžiagą įkėlė į interneto svetainę www.youtube.com.

16. 2013 m. rugpjūčio 30 d. sprendime *Data valsts inspekcija* (Latvijos duomenų apsaugos inspekcija) konstatavo, kad S. Buivids pažeidė atitinkamas nacionalinės teisės normas (Fizinių asmenų duomenų apsaugos įstatymo 8 straipsnio 1 dalį), nes policijos darbuotojams (duomenų subjektams) nepateikė šioje teisės normoje nurodytos informacijos apie numatytą filmavimo tikslą. Informacijos apie vaizdo medžiagos sukūrimo ir įkėlimo į interneto svetainę tikslą jis nepateikė ir Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai, kad įrodytų, kad vaizdo medžiagos sukūrimo ir viešinimo siekiamas tikslas atitiko atitinkamas nacionalines teisės normas. Todėl Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija pareikalavo iš S. Buivids užtikrinti, kad vaizdo medžiaga būtų pašalinta iš svetainės *YouTube* ir kitų interneto svetainių, kur buvo platinama.

17. S. Buivids pateikė skundą *Administratīvā rajona tiesa* (Apylinkės administracinis teismas, Latvija); šis jo skundą atmetė. Tuomet dėl šio sprendimo S. Buivids pateikė apeliacinį skundą *Administratīvā apgabaltiesa* (Administracinis apygardos teismas) ir prašė pripažinti, kad 2013 m. rugpjūčio 30 d. sprendimas yra neteisėtas, taip pat reikalavo atlyginti žalą, kurią dėl to patyrė. Skunde nurodoma, kad pateikdamas vaizdo medžiagą S. Buivids bandė atkreipti visuomenės dėmesį į, kaip manė, neteisėtus policijos veiksmus. Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nėra matyti, kad S. Buivids identifikavo veiksmus, kurie būtų neteisėti.

⁸ Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pažymi, kad vėliau S. Buivids buvo skirta bauda vykdant administracinę procedūrą.

18. *Administratīvā apgabaltiesa* (Administratīvais apygardos teismas) atmetē S. Buivids apeliacini skundā dēl šiu priēzasciu. Pirma, jis nustatē faktinē aplinkybē, kad S. Buivids irāše buvo galima nustatyti duomenū subjektus. Antra, jis konstatavo, kad S. Buivids neirāšē vaizdo žurnalistiniai sumetimais, kaip numatyta Latvijos teisēs aktuose. Nufilmavēs darbo vietoje tarnybines pareigas vykdančius policijos darbuotojus ir konkretiems policijos darbuotojams nepateikēs informacijos apie numatytā jū asmens duomenū tvarkymo tikslā S. Buivids nesilaikē Fiziniū asmenū duomenū apsaugos įstatymo 5 straipsnio ir pažeidē šio teisēs akto 8 straipsnio 1 dalį. Trečia, Nacionalinė duomenū apsaugos agentūra paprašē S. Buivids pašalinti iš interneto svetainiū ten ikeltā nagrinējamā vaizdo medžiagā, nes asmens duomenys tvarkomi neteisėtai. Šis prašymas buvo teisētas ir proporcingas. Galiausiai nebuvo akivaizdaus konflikto tarp S. Buivids teisēs į saviraiškos laisvę ir duomenū subjektū teisēs į privataus gyvenimo neliečiamumą, nes S. Buivids nenurodē, koku tikslu paskelbē vaizdo medžiagā. Be to, vaizdo medžiagoje nepateikiama nei visuomenei aktuali informacija, nei policijos darbuotojū nesąžiningas elgesys.

19. S. Buivids pateikē kasacinį skundā dēl šio sprendimo prašymā priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui. Šis atkreipia dėmesį į tai, kad S. Buivids byla susijusi tik su vienu tarnybines pareigas vykdančių policijos darbuotojū, veikiančių kaip viešojo sektoriaus institucijū atstovai, vaizdo irāšu. Jam kyla abejoniū dēl to, ar S. Buivids veiksmai patenka į Direktyvos 95/46 taikymo sritį ir ar šios direktyvos 9 straipsnyje numatyta išimtis, kai duomenys tvarkomi žurnalistiniai sumetimais, siekiant išreikšti asmeninę nuomonę dēl policijos darbo ir skleidžiant vaizdo medžiagā interneto svetainėje www.youtube.com, kur vaizduojami policijos darbuotojai, vykdančys savo tarnybines pareigas. Todēl prašymā priimti prejudicinį sprendimą pateikēs teismas pateikē Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar tokiems veiksams, kaip nagrinėjamoje byloje, t. y. policijos pareigūnū filmavimui policijos nuovadoje šiems atliekant procesinius veiksmus ir nufilmuotos medžiagos ikėlimui į interneto svetainę www.youtube.com, taikoma Direktyva 95/46?
2. Ar Direktyvā 95/46 reikia aiškinti taip: minētus veiksmus galima laikyti asmens duomenū tvarkymu žurnalistiniai sumetimais, kaip tai suprantama pagal direktyvos 9 straipsnį?“

20. Rašytines pastabas pateikē S. Buivids, Austrijos, Čekijos, Italijos, Latvijos, Lenkijos, Portugalijos vyriausybės ir Europos Komisija. S. Buivids, Latvijos vyriausybē ir Komisija dalyvavo 2018 m. birželio 21 d. teismo posėdyje kartu su Švedijos vyriausybe, kuri nepateikē rašytinių pastabū.

Pirmasis klausimas

21. Pirmuoju klausimu prašymā priimti prejudicinį sprendimą pateikēs teismas siekia sužinoti, ar fizinis asmuo, kuris filmuoja policijos darbuotojus, vykdančius savo tarnybines pareigas, o vėliau skelbia nufilmuotā medžiagā interneto svetainėje, kaip antai *YouTube*, patenka į Direktyvos 95/46 taikymo sritį.

22. S. Buivids, Čekija, Italija, Lenkija, Portugalija ir Komisija teigia, kad tokie ieškiniai patenka į Direktyvos 95/46 taikymo sritį. Austrija ir Latvija teigia priešingai.

23. Man atrodo, kad tokia veikla, kokios ėmēsi S. Buivids, iš tiesū patenka į Direktyvos 95/46 taikymo sritį.

24. Vaizdo medžiaga, kurioje nufilmuoti policijos darbuotojai, vykdančys savo tarnybines pareigas, nufilmuota policijos patalpose, patenka į Direktyvos 95/46 3 straipsnio 1 dalies formuluotę, kiek tai susiję su asmens duomenū tvarkymu visiškai arba iš dalies automatinio būdu. Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad pagal šios direktyvos 2 straipsnio a punktā „asmens duomenys“ apima kamera

užfiksuotą asmens atvaizdą⁹. Iš 2 straipsnio b punkto matyti, kad nufilmuota vaizdo medžiaga iš principo yra „asmens duomenų tvarkymas“, nes jis patenka į sąvoką „bet kuri operacija ar operacijų rinkinys, automatiniais arba neautomatiniais būdais atliekamas su asmens duomenimis, <...> kaip antai: rinkimas, užrašymas, <...> saugojimas“¹⁰. Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad asmens duomenų pateikimo interneto puslapyje operacija yra tvarkymas, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 95/46 2 straipsnio b punktą¹¹.

25. Taigi tokios vaizdo medžiagos pateikimas interneto puslapyje aiškiai patenka į sąvoką asmens duomenų „tvarkymas“, numatytą Direktyvos 95/46 3 straipsnio 1 dalyje¹².

26. Mano supratimu, 2 straipsnio a ir b punktai kartu su 3 straipsnio 1 dalimi yra suderinami su Direktyvos 95/46 tikslais – direktyva turėtų būti taikoma, be kita ko, įrašyti, saugoti ar perduoti su fiziniiais asmenimis susijusius garsinius ir vaizdinius duomenis¹³. Nors 16 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad direktyvos taikymo sritis turėtų būti ribojama tvarkant garsinius ir vaizdinius duomenis, „visuomenės saugumo, gynybos, nacionalinio saugumo sumetimais arba vykdant valstybinę su baudžiamąja teise susijusią veiklą ar kitą [Sąjungos teisės] aktų neapimamą veiklą“, *a contrario* darytina išvada, kad teisės aktų leidėjas manė, kad kitais atvejais Direktyva 95/46 turėtų būti taikoma vaizdo įrašams¹⁴.

27. Austrija laikosi nuomonės, kad tokia veikla, kokios ėmėsi S. Buivids, iš tiesų nepatenka į Direktyvos 95/46 taikymo sritį. Ji teigia, kad nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nurodyta, kad pagal Latvijos teisę valstybės tarnautojai, vykdantys savo tarnybines pareigas, nepatenka į teisės į privatumą taikymo sritį, kiek tai susiję su asmens duomenų tvarkymu – taip yra todėl, kad pareigūnai, vykdantys savo tarnybines pareigas, turi susitaikyti su tuo, kad veikia visuomeninėje sferoje ir kad jų veiksmai gali būti tikrinami.

28. Nesutinku su šiuo kontrargumentu.

29. Direktyvos 95/46 formuluojuose nėra numatyta jokios aiškios išimties, pagal kurią valstybės pareigūnai, kaip antai policijos pareigūnai, nepatenka į jo taikymo sritį. Konstatuojamosiose dalyse taip pat nenurodytas toks tikslas.

30. Be to, ši direktyva turi būti aiškinama taip, kad tas aiškinimas būtų suderinamas su pagrindinėmis teisėmis. Valstybės tarnautojai iš esmės yra apsaugoti taip pat kaip ir kiti asmenys dėl jų teisės į privatų ir šeimos gyvenimą (Chartijos 7 straipsnis) ir teisės į asmens duomenų apsaugą (Chartijos 8 straipsnis), kuri išplaukia iš bendresnės teisės į privatumą¹⁵. Iš tiesų, jei manytume kitaip, tai lemtų neigiamų padarinių, nes valstybės pareigūnų teisė į privatumą liktų neapsaugota ir tai gali trukdyti darbuotojų įdarbinimui ir išlaikymui viešajame sektoriuje.

31. Be to, Teisingumo Teismas jau yra nurodęs, kad sąvoka „privatus gyvenimas“ neturi būti aiškinama siaurai ir kad jokia svarbi priežastis neleidžia pašalinti profesinės veiklos iš šios sąvokos taikymo srities¹⁶.

9 2014 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Ryneš*, C-212/13, EU:C:2014:2428, 21 ir 22 punktai.

10 2014 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Ryneš*, C-212/13, EU:C:2014:2428, 23 ir 24 punktai.

11 2014 m. gegužės 13 d. Sprendimo *Google Spain ir Google*, C-131/12, EU:C:2014:317, 26 punktas.

12 2003 m. lapkričio 6 d. Sprendimo *Lindqvist* (C-101/01, EU:C:2003:596, 25 ir 26 punktai. Ši byla buvo susijusi su katecheto paskelbtais interneto puslapiais, leidžiančiais parapijiečiams pasirengti konfirmacijai, turint tikslą gauti informaciją, kurios jiems gali prireikti.

13 14 konstatuojamoji dalis.

14 16 konstatuojamoji dalis; žr. šios išvados 4 punktą.

15 2015 m. liepos 16 d. Sprendimo *ClientEarth ir PAN Europe / EFSA*, C-615/13 P, EU:C:2015:489, 30 punktas.

16 2010 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Volker und Markus Schecke ir Eifert*, C-92/09 ir C-93/09, EU:C:2010:662, 59 punktas.

32. Latvija teigia, kad tokie veiksmai, kokius atliko S. Buivids, nepatenka į Direktyvos 95/46 taikymo sritį dėl keturių priežasčių. Iš tikrųjų, pirma, iš 3 straipsnio 1 dalies pažodinio aiškinimo išplaukia, jog tam, kad būtų taikoma Direktyva 95/46, atitinkami duomenys turi sudaryti rinkmenų sistemos dalį. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad S. Buivids padarė vieną vaizdo įrašą. Todėl jo veikla negali būti laikoma organizuota ar struktūruota, kad sudarytų rinkmenų sistemos dalį. Antra, 3 straipsnio 1 dalis turėtų būti aiškinama taip, kad atitiktų Direktyvos 95/46 tikslus, kurie, be kita ko, apima teisės į privatumą gynimą. Ryšys tarp šio tinkamai aiškinamo tikslo ir vieno vaizdo įrašo paskelbimo internete yra per silpnas. Trečia, asmenų vaizdo įrašo medžiagoje negalima nustatyti be didelių pastangų. Todėl šiame vaizdo įrašė nenurodoma „informacija, susijusi su asmeniu, kurio tapatybė yra nustatyta arba gali būti nustatyta“, kaip numatyta sąvokos „asmens duomenys“ apibrėžime direktyvos 2 straipsnio a punkte. Galiausiai nagrinėjama byla skiriasi nuo bylos *Lindqvist*¹⁷: pastaruoju atveju buvo galima rasti internete paskelbtų asmens duomenų įrašius vardą, pavardę arba kitą informaciją į paieškos sistemą. Latvija taip pat nurodo, jog dėl to, kad Asmens duomenų apsaugos įstatymo taikymo sritis yra platesnė nei Direktyvos 95/46, veiksmai, kurių ėmėsi Nacionalinė duomenų apsaugos agentūra prieš S. Buivids, vis dėlto buvo pagrįsti.

33. Dėl toliau nurodytų priežasčių atmetu Latvijos argumentus dėl Direktyvos 95/46 taikymo srities.

34. Nemanau, kad 3 straipsnio 1 dalies formuluotė turi būti aiškinama taip, kaip nurodo Latvijos vyriausybė. Joje nenurodyta, kad jeigu asmens duomenys tvarkomi visiškai arba iš dalies automatinio būdu, tokie duomenys turi *dar ir* sudaryti rinkmenų sistemos dalį, kad būtų taikoma Direktyva 95/46. Priešingai, man atrodo, kad Direktyvos 95/46 3 straipsnio 1 dalis taikoma kiekvienoje iš dviejų situacijų: i) tvarkant asmens duomenis visiškai arba iš dalies automatinio būdu; ir ii) tokių duomenų atveju, kurie nėra tvarkomi automatiškai, tačiau kurie sudaro (arba yra skirti sudaryti) rinkmenų sistemos dalį.

35. Teisės į privatumą apsauga tvarkant asmens duomenis yra pagrindinis Direktyvos 95/46 tikslas. Policijos darbuotojų, kurie buvo filmuojami S. Buivids, teisės yra neatsiejamos nagrinėjamu atveju. Kaip atskirus duomenų subjektus juos galima nustatyti ir su jais susijusi informacija buvo paskelbta. Todėl *prima facie* aiškiai pažeidžiamos jų pagrindinės teisės, kurios yra garantuojamos pagal Chartijos 7 ir 8 straipsnius¹⁸. Nėra svarbu, ar paskelbta informacija yra ypatingo pobūdžio ir ar dėl šio apribojimo suinteresuoti asmenys patyrė nepatogumų¹⁹.

36. Tai, ar duomenų subjektus yra arba nėra sunku nustatyti, nėra kriterijus, nustatytas Direktyvoje 95/46, vadinasi, ir negali būti naudojamas siekiant nustatyti, ar 3 straipsnio 1 dalyje nustatytos sąlygos yra įvykdytos. Direktyva 95/46 taip pat nereikalauja, kad asmens duomenų tvarkymas apimtų informaciją, pavyzdžiui, pavardę ar adresą, kuri leidžia atlikti paiešką internete tol, kol asmuo gali pareikšti, kad jo duomenų apsaugos teisės buvo pažeistos.

37. Dėl išsamumo taip pat pridursiu, kad Direktyvos 95/46 3 straipsnio 2 dalis neturėtų būti taikoma šioje byloje. Šioje nuostatoje nurodyta, kad direktyva netaikoma tvarkant asmens duomenis, „kai yra užsiimama tokia veikla, kuri nepatenka į [Sąjungos teisės] taikymo sritį <...> taip pat, kai atliekamos tvarkymo operacijos, susijusios su visuomenės saugumu, gynyba, valstybės saugumu <...> ir su valstybės veiksmais baudžiamosios teisės srityje“. Kaip teisės nuostatų, reglamentuojančių šios direktyvos taikymo sritį, išimtis, 3 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama siaurai²⁰. Visų rūšių veikla,

17 2003 m. lapkričio 6 d. sprendimas (C-101/01, EU:C:2003:596).

18 2014 m. gegužės 13 d. Sprendimas *Google Spain ir Google*, C-131/12, EU:C:2014:317, 66 punktą.

19 2014 m. balandžio 8 d. Sprendimo *Digital Rights Ireland ir kt.*, C-293/12 ir C-594/12, EU:C:2014:238, 33 punktą.

20 2017 m. rugsėjo 27 d. Sprendimo *Puškár*, C-73/16, EU:C:2017:725, 38 punktą.

kaip pavyzdys nurodyta šioje nuostatoje, visais atvejais yra pačių valstybių ar valstybės valdžios institucijų veikla, kuri nėra privačių asmenų veikla. Jos skirtos apibrėžti šioje nuostatoje numatytos išimties taikymo sričiai, tad ši išimtis taikoma tik aiškiai joje paminėti veiklai arba prie tos pačios kategorijos priskiriamai veiklai (*ejusdem generis*)²¹.

38. S. Buivids veiksmai buvo privataus asmens veikla siekiant išreikšti savo nuomonę. Todėl akivaizdu, kad jie nepatenka į Direktyvos 95/46 3 straipsnio 2 dalies pirmą įtrauką.

39. Dėl Direktyvos 95/46 3 straipsnio 2 dalies antros įtraukos Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad šiai išimčiai skirtoje direktyvos 12 konstatuojamojoje dalyje kaip fizinio asmens, užsiimančio tik asmenine ar namų ūkio veikla, atliekamo duomenų tvarkymo pavyzdys nurodomas susirašinėjimas ar adresų užrašų saugojimas. Iš to išplaukia, kad šią antrąją išimtį reikia aiškinti kaip numatančią tik tokią veiklą, kuria privatus asmenys užsiima neperžengdami privataus ar šeimos gyvenimo ribų²².

40. Taigi, Direktyvos 95/46 3 straipsnio 2 dalies antra įtrauka taip pat negali būti taikoma S. Buivids veiklai. Vaizdo medžiagos paskelbimas internete nebuvo jo privataus ar šeimos gyvenimo dalis. Atvirkščiai, toks paskelbimas reikė, kad duomenys buvo paskelbti ir prieinami neribotam skaičiui žmonių.

41. Darau išvadą, kad tokia veikla, kaip valstybės pareigūnų, vykdančių savo tarnybines pareigas darbo vietoje, filmavimas ir įrašymas ir vėliau šios vaizdo medžiagos paskelbimas internete yra asmens duomenų tvarkymas visiškai arba iš dalies automatinio būdu, kaip nurodyta Direktyvos 95/46 3 straipsnio 1 dalyje.

Antrasis klausimas

42. Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar veiksmai, kaip antai S. Buivids vykdyti veiksmai, turėtų būti laikomi patenkančiais į Direktyvos 95/46 9 straipsnyje numatytą išimtį dėl duomenų tvarkymo žurnalistiniais sumetimais.

43. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad jei S. Buivids būtų įrašęs ir paskelbęs savo vaizdo įrašą žurnalistiniais sumetimais pagal atitinkamas nacionalinės teisės nuostatas, jo veiklai nebūtų taikomos Asmens duomenų apsaugos įstatymo 8 straipsnyje nustatytos sąlygos, pagal kurias reikalaujama, kad duomenų valdytojas nustatytu būdu pateiktų informaciją duomenų subjektui (-ams) apie numatomą asmens duomenų tvarkymo tikslą.

44. Šiuo atžvilgiu pažymiu, kad valstybės narės, perkeldamos direktyvas, pavyzdžiui, Direktyvą 95/46, privalo užtikrinti, kad bus vadovaujamosi tokiu jų aiškinimu, kuris leistų užtikrinti teisingą pusiausvyrą tarp įvairių Sąjungos teisės sistemos saugomų pagrindinių teisių. Be to, įgyvendindamos direktyvas perkeliančias priemones valstybių narių valdžios institucijos ir teismai privalo ne tik aiškinti savo nacionalinę teisę taip, kad šis aiškinimas atitiktų šias direktyvas, bet ir užtikrinti, kad nebūtų vadovaujamosi tokiu jų aiškinimu, kuris pažeistų minėtas pagrindines teises arba kitus bendruosius Sąjungos teisės principus, kaip antai proporcingumo principą²³.

21 2017 m. rugsėjo 27 d. Sprendimo *Puškár*, C-73/16, EU:C:2017:725, 36 ir 37 punktai ir juose nurodyta teismo praktika.

22 2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Satakunnan Markkinapörssi ir Satamedia*, C-73/07, EU:C:2008:727, 43 ir 44 punktai.

23 2008 m. sausio 29 d. Sprendimo *Promusicae*, C-275/06, EU:C:2008:54, 68 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija.

45. Teisingumo Teismas jau nurodė, kad 9 straipsnis turi būti aiškinamas atsižvelgiant į Direktyva 95/46 siekiamus tikslus ir jos nustatytą sistemą²⁴. 1 straipsnyje aiškiai nurodyta, kad šie tikslai, be kita ko, yra leisti laisvą asmens duomenų judėjimą, taip pat apsaugoti fizinių asmenų pagrindines teises ir laisves, ypač jų privatumo teisę tvarkant asmens duomenis. Direktyvos 9 straipsnyje nurodyta, kaip šie du tikslai turi būti suderinti. Įpareigojimas pasiekti reikiamą pusiausvyrą tenka valstybėms narėms²⁵.

46. Iš Direktyvos 95/46 parengiamųjų darbų matyti, kad išimtis dėl žurnalistinių sumetimų turi būti taikoma ribotai. Šiuo metu galiojanti Direktyvos 95/46 9 straipsnio formuluotė nebuvo pateikta pirminiame Komisijos pasiūlyme²⁶. Ji buvo įrašyta praėjus beveik penkeriems metams po to, kai buvo pateiktas pasiūlymas dėl pakeitimų, kuriuos pasiūlė Europos Parlamentas, siekdamas patikslinti, kad valstybės narės turėtų numatyti išimtis arba leidžiančias nukrypti nuostatas tik tuo atveju, jeigu jos yra būtinos siekiant teisę į privatumą suderinti su saviraiškos laisvę reglamentuojančiomis nuostatomis²⁷.

47. 9 straipsnį galima padalyti į dvi dalis. Pirmoje dalyje valstybės narės yra įpareigosotos numatyti išimtis ar leidžiančias nukrypti nuostatas nuo, be kita ko, bendrų nuostatų dėl asmens duomenų tvarkymo teisėtumo, pavyzdžiui, tokių, kurios nustatytos šios direktyvos 6 ir 7 straipsniuose. Antroje dalyje pabrėžiama, kad šios išimtys ar leidžiančios nukrypti nuostatos gali būti taikomos, kai asmens duomenys tvarkomi tik žurnalistiniais sumetimais, *bet tik tai tuomet*, jeigu šios išimtys reikalingos, norint privatumo teisę suderinti su laisve reikšti savo mintis ir įsitikinimus reglamentuojančiomis taisyklėmis²⁸.

48. Teisingumo Teismas jau yra išaiškinęs, kad, siekiant atsižvelgti į teisę į saviraiškos laisvę, sąvoka „žurnalistiniai sumetimai“ turėtų būti aiškinama plačiai²⁹, ir nustatė tam tikrus kriterijus, į kuriuos reikia atsižvelgti. Pirma, žurnalistika neapsiriboja tik žiniasklaidos įmonėmis, veikiau priešingai, ji apima bet kurį asmenį, užsiimančią tokia veikla. Antra, tai, ar iš žurnalistikos gaunama pelno, nėra lemiamas aspektas. Trečia, informacijos perdavimo būdai keičiasi ir vystosi: taigi, tai, ar duomenys tvarkomi ir perduodami įprastais, netgi pasenusiais būdais (pavyzdžiui, popierius arba radijo bangos), ar jie tvarkomi labiau šiuolaikiškais būdais (pavyzdžiui, įkeliant duomenis į internetą), neturi lemiamos reikšmės. Galiausiai, atsižvelgiant į šiuos kriterijus, veikla gali būti vertinama kaip „žurnalistikos veikla“, jeigu ja visuomenei siekiama skleisti informaciją, nuomones ar idėjas bet koku perdavimo būdu³⁰.

49. Ar sąvoka „žurnalistiniai sumetimai“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 95/46 9 straipsnį, apima tokią asmens veiklą, kokios ėmėsi S. Buivids?

50. S. Buivids, kuriam pritarė Portugalijos ir Švedijos vyriausybės, teigia, kad jo veiksmai gali patekti į 9 straipsnio taikymo sritį ir kad jam netaikomos šios direktyvos II skyriuje numatytos nuostatos. Čekijos Respublika ir Lenkija atkerta, kad 9 straipsnis netaikomas šiuo atveju. Austrija, Italija ir Komisija teigia, kad tai, ar taikoma išimtis dėl žurnalistinių sumetimų, galiausiai turi nuspręsti nacionalinis teismas. Latvija tvirtina, kad nors S. Buivids veiksmai nepatenka į Direktyvos 95/46 taikymo sritį, taikomos atitinkamos nacionalinės teisės nuostatos.

24 2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Satakunnan Markkinapörssi ir Satamedia*, C-73/07, EU:C:2008:727, 50–53 punktai.

25 Žr. Direktyvos 95/46 17 ir 37 konstatuojamąsias dalis.

26 1990 m. rugsėjo 13 d. COM(90) 314 *final*. Į pradinį pasiūlymą buvo įtrauktas 19 straipsnio projektas, kuriuo buvo leidžiama valstybėms narėms nukrypti nuo direktyvos nuostatų, susijusių su spaudos ir garso ir vaizdo žiniasklaida, kiek tai yra būtina siekiant suderinti pagrindines piliečių teises į privatumą ir saviraiškos laisvę. Šis pasiūlymas buvo iš dalies pakeistas du kartus Komisijos pasiūlymais 1992 m. spalio 15 d. COM(92) 422 *final* ir 1995 m. liepos 18 d. COM(95) 375 *final*.

27 Žr. sprendimą dėl Tarybos priimtos bendrosios pozicijos, siekiant priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (C4-0051/95–00/0287 (COD)) (OL C 166, 1995, p. 105).

28 Direktyva taip pat netaikoma tvarkant asmens duomenis meninės arba literatūrinės raiškos tikslais, kurie nėra svarbūs pagrindinės bylos aplinkybėmis: žr. šios išvados 10 punktą.

29 2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Satakunnan Markkinapörssi ir Satamedia*, C-73/07, EU:C:2008:727, 56 punktas.

30 2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Satakunnan Markkinapörssi ir Satamedia*, C-73/07, EU:C:2008:727, 58–61 punktai.

51. Nagrinėjami atskleidimo tikslai yra fakto klausimai, kurių Teisingumo Teismas neturi spręsti. Vis dėlto aiškindamas Direktyvos 95/46 9 straipsnį Teisingumo Teismas turėtų pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pagrindines gaires, būtinas tokiam vertinimui atlikti. Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – Strasbūro teismas) jurisprudencijoje aiškinant atitinkamas EŽTK nuostatas (8 ir 10 straipsniai) pateikiami kai kurie naudingi atskaitos taškai.

52. Taigi, aiškindamas EŽTK 10 straipsnį Strasbūro teismas yra pripažinęs, kad „internetu naudojami kuriami ekspresyvi veikla suteikia precedento neturinčią galimybę naudotis žodžio laisve“ ir kad naujienų ir pastabų skelbimas internetu svetainėje yra žurnalistinė veikla³¹. Teisingumo Teismas ne kartą pripažino gyvybiškai svarbų žiniasklaidos vaidmenį sudarant palankias sąlygas ir skatinant visuomenės teisę gauti ir skleisti informaciją ir idėjas³². Jis taip pat pripažino, kad „įvairių platformų kūrimo funkcija viešoms diskusijoms neapsiriboja [įprasta] spauda <...> Atsižvelgiant į svarbų vaidmenį, kurį atlieka internetas siekiant pagerinti žinių prieinamumą visuomenei ir palengvinti informacijos sklaidą <...> tinklaraštininkų ir socialinės žiniasklaidos naudotojų funkcija taip pat gali būti prilyginta „viešųjų sergėtojų“ [vaidmeniui]“, kiek tai susiję su apsauga, suteikiama pagal [EŽTK] 10 straipsnį“³³.

53. Todėl man atrodo, kad yra aišku, jog asmuo, kuris vykdo tai, kas vadinama „piliečių žurnalistika“, rinkdamas ir platindamas visuomenei informaciją, nuomones ar idėjas, gali būti laikomas tvarkančiu asmens duomenis žurnalistiniais sumetimais, kaip tai suprantama pagal 9 straipsnį³⁴.

54. Tai reiškia, kad nesutinku su nuomone, kurią išreiškė Čekijos Respublika ir Portugalija, kiek jos teigia, kad žurnalistika būtinai reiškia tam tikro lygio formalumus ir profesines procedūras ar kontrolę. Net jei bendrąja prasme taip buvo praeityje, dėl technologijų pažangos ir kintančių socialinių įpročių dabar negalima apriboti žurnalistikos sąvokos tik reglamentuojama profesija³⁵.

55. Vis dėlto tai jokių būdu nereiškia, kad *bet koks* informacijos, susijusios su asmeniu, kurio tapatybė gali būti nustatyta, atskleidimas, kaip vienkartinis medžiagos platinimas internete gali būti laikomas žurnalistika, taigi patenka į Direktyvos 95/46 9 straipsnyje numatytą išimtį. Šioje nuostatoje kategoriškai teigiama, kad išimtis dėl žurnalistinių sumetimų taikoma tik tiek, kiek reikia norint privatumo teisę suderinti su laisvę reikšti mintis ir įsitikinimus reglamentuojančiomis taisyklėmis; ir kad duomenų tvarkymas turi būti vykdomas *tik* žurnalistiniais tikslais.

56. Taigi kur turėtų būti nustatyta riba?

57. Šiuo atveju primenu, kad Direktyvos 95/46 9 straipsnyje nustatytas įpareigojimas rasti tinkamą pusiausvyrą tarp dviejų konkuruojančių pagrindinių teisių – privatumo apsaugos ir išraiškos laisvės – tenka būtent valstybėms narėms. Tačiau Teisingumo Teismas gali ir turėtų suteikti reikiamas gaires, siekiant užtikrinti, kad būtų teisingai ir vienodai taikomi – o nacionaliniai teismai tai turėtų patikrinti – ES teisės aktų leidėjo nustatyti principai. Manau, kad toliau išdėstytas požiūris gali būti naudingas.

31 2015 m. birželio 16 d. EŽTT sprendimo *Delfi AS / Estija* [GC], CE:ECHR:2015:0616JUD006456909, 110 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija ir 112 punktą.

32 2016 m. lapkričio 8 d. EŽTT sprendimo *Magyar Helsinki Bizottság / Vengrija*, CE:ECHR:2016:1108JUD001803011, 165 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija.

33 2016 m. lapkričio 8 d. EŽTT sprendimo *Magyar Helsinki Bizottság / Vengrija*, CE:ECHR:2016:1108JUD001803011, 166 ir 168 punktai.

34 Žr. šios išvados 30 išnašą.

35 Žr. dienraščio *The Guardian* publikaciją „The rise of citizen journalism“, 2012 m. birželio 11 d. *Financial Times* paskelbė 2017 „metų žmogumi“ Susan Fowler, jauną amerikietę, kuri pradėjo kalbėti apie seksualinį priekabiavimą *Uber* įmonėje, t. y. atskleidė savo patirtį tinklaraštyje ir įkvėpdama moteris išsakyti savo nuomonę. Dar prieš atsirandant internetui, žurnalistika neapsiribojo formaliai vien konkrečia profesija. Pavyzdžiui, *Samizdat*, slapta TSRS ir jos įtakos sferai priklausiusiose šalyse veikusi sistema, kurioje buvo spausdinama ir slaptai platinama literatūra, siekiant apeiti valdžios cenzūrą, leido paprastiems žmonėms išreikšti savo požiūrį.

58. Pirma, bet kurioje konkrečioje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turėtų išnagrinėti, ar tvarkomi duomenys perduoda esminę medžiagą, kuri „atskleistų informaciją, nuomones ar idėjas visuomenei“, kaip nustatyta Sprendime *Satakunnan Markkinapörssi ir Satamedia*³⁶. Prašyme priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismui nepakanka informacijos nustatyti, ar S. Buivids vaizdo medžiaga atitiko šį kriterijų, ir nacionaliniai teismai turi padaryti reikiamas papildomas faktines išvadas³⁷. Nesant tokio būtino esminio turinio, vaizdo įrašui bet kuriuo atveju negali būti taikoma išimtis žurnalistiniais tikslais, kaip numatyta direktyvos 9 straipsnyje.

59. Antra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turėtų nustatyti, ar duomenys buvo tvarkomi *tik* žurnalistiniais sumetimais. Nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nurodyta, kad S. Buivids nenurodė, kokių tikslų vaizdo įrašas buvo padarytas ir skelbiamas. Tačiau per posėdį Teisingumo Teisme buvo leista suprasti, kad jis galbūt norėjo pavišinti policijos piktnaudžiavimą (klasikinis geros, visuomenei skirtos žurnalistikos tikslas). Vėl tik nacionalinis teismas, kaip vienintelis dėl bylos esmės sprendžiantis teismas, turi nustatyti, ar toks buvo S. Buivids tikslas ir ar jis buvo vienintelis. Kitų elementų (pavyzdžiui, įsitikinimas neginčijama teise filmuoti policiją ir skelbti vaizdo medžiagą vien dėl to, kad jie yra valstybės pareigūnai, ar paprastas vujarizmas) buvimas reikštų, kad kriterijus „tik žurnalistiniais sumetimais“ netenkinamas. Todėl 9 straipsnio išimtis nebūtų taikoma.

60. Trečia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turės nuspręsti dėl reikalavimo, kad įprastų direktyvos reikalavimų išimtys siekiant apsaugoti asmens duomenis pagal 9 straipsnį yra leidžiamos „*tiktai tuomet, jeigu šios išimtys reikalingos, norint privatumo teisę suderinti su laisv[ę] reikšti savo mintis ir įsitikinimus reglamentuojančiomis taisyklėmis*“ (išskirta mano). Iš nusistovėjusios Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad nukrypti leidžiančios nuostatos ir teisės į asmens duomenų apsaugą, užtikrinamos pagal Chartijos 8 straipsnį, apribojimai turi būti taikomi tik tiek, kiek griežtai būtina, ir turi būti aiškinami siaurai³⁸.

61. EŽTK nėra jokios lygiavertės Chartijos 8 straipsniui (asmens duomenų apsauga) nuostatos. Savo jurisprudencijoje Strasbūro teismas šią pagrindinę teisę prilygino teisei į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą pagal EŽTK 8 straipsnį, laikydamas ją sukonkretinta teise į privatumą tvarkant asmens duomenis³⁹. Taigi, Teisingumo Teismo sprendimai dėl pusiausvyros tarp EŽTK 8 ir 10 straipsnių numato pagrindą, pagal kurį būtų galima suderinti pagrindines teises į asmens duomenų privatumą ir saviraiškos laisvę: uždavinys, nustatytas Direktyvos 95/46 9 straipsnyje.

62. Dėl palyginimo, kurį nacionalinės valdžios institucijos (ir atitinkamai nacionaliniai teismai) turi atlikti, siekdamas suderinti šias dvi teises, Strasbūro teismas yra nusprendęs, kad iš principo teisės pagal EŽTK 8 ir 10 straipsnius nusipelno vienodos pagarbos⁴⁰. Atitinkami šio palyginimo etapai iki šiol apibrėžti taip: i) indėlio į viešojo intereso diskusijas nagrinėjimas; ii) aptariamo asmens žinomumo įvertinimas; iii) atsižvelgimas į pranešimo temą; iv) atitinkamo asmens ankstesnio elgesio įvertinimas; v) paskelbimo turinio, formos ir pasekmių įvertinimas; ir vi) atsižvelgimas į aplinkybes, kuriomis ši informacija buvo gauta.

36 2008 m. gruodžio 16 d. sprendimas, C-73/07, EU:C:2008:727; žr. šios išvados 48 punktą.

37 Kadangi nagrinėjama prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikė Aukščiausiasis Teismas, bylą gali tekti grąžinti žemesnės instancijos teismams, kurie turėtų padaryti tokias papildomas faktines išvadas.

38 2014 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Ryneš*, C-212/13, EU:C:2014:2428, 28 ir 29 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija.

39 2017 m. birželio 27 d. EŽTT sprendimo *Satakunnan Markkinapörssi Oy ir Satamedia Oy / Suomija* [GC], CE:ECHR:2017:0627JUD000093113, 8–28 punktai. Šios bylos ištakos yra faktinės aplinkybės, dėl kurių buvo priimtas 2008 m. gruodžio 16 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Satakunnan Markkinapörssi ir Satamedia*, C-73/07, EU:C:2008:727. Strasbūro teisme procesas prasidėjo pateikus pareiškimą Nr. 931/13. Šio teismo ketvirtasis skyrius 2015 m. liepos 21 d. priėmė sprendimą. Ieškovo prašymas perduoti bylą nagrinėti didžiajai kolegijai 2015 m. gruodžio 14 d. buvo patenkintas; 2017 m. birželio 27 d. ši kolegija priėmė sprendimą.

40 2015 m. birželio 16 d. EŽTT sprendimo *Delfi AS / Estija* [GC], CE:ECHR:2015:0616JUD006456909, 139 punktas.

63. Vertindamas, ar privataus gyvenimo aspektų atskleidimas taip pat buvo susijęs su viešojo intereso klausimu, Teisingumo Teismas atsižvelgė į klausimo svarbą visuomenei ir atskleidžiamos informacijos pobūdį. Be to, viešasis interesas paprastai yra susijęs su klausimais, kurie turi įtakos visuomenei tiek, kad ji teisėtai gali jais domėtis, atkreipti į juos dėmesį, arba kurie yra didesnės svarbos, ypač kai jie daro didelį poveikį piliečių gerovei ar bendruomenės gyvenimui⁴¹. Strasbūro teismas yra nusprendęs, kad rizika žalos, kurią kelia interneto turinys ir informacija, naudojimuisi žmogaus teisėmis ir laisvėmis, visų pirma teise į privataus gyvenimo gerbimą, tikrai yra didesnė nei ta, kurią kelia spauda, naudojanti daugiau tradicinės technologijas, kaip antai spausdintos žiniasklaidos priemonės⁴².

64. Šioje byloje informacija, pateikta Teisingumo Teismui nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, yra padrika. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad S. Buivids vaizdo medžiagoje nematyti jokių naujienų arba neteisėtų policijos veiksmų; ir negalima suprasti, kad vaizdo medžiagoje esantys policijos pareigūnai patys yra visuomenės veikėjai. Nebuvo pateikta jokios informacijos dėl ankstesnės susijusių asmenų veiklos. Vaizdo medžiagos tema apima tik tai, kad S. Buivids buvo policijos patalpose vykdant administracines procedūras, kurios yra su juo susijusios. S. Buivids savo vaizdo įrašą filmavo atvirai, bet duomenų subjektai (policijos pareigūnai) nebuvo informuoti dėl filmavimo tikslo. Per teismo posėdį jis patvirtino, kad neturėjo aiškaus jų sutikimo nei dėl filmavimo, nei dėl vėlesnio paskelbimo internete.

65. Akivaizdu, kad paskelbdamas savo vaizdo įrašą interneto svetainėje S. Buivids pažeidė duomenų subjektų pagrindinę teisę į privatumą. Jis nesiėmė jokių veiksmų, kad būtų sumažintas tokio pažeidimo mastas, pavyzdžiui, jų veidų pasklida ar užtemdymas arba balsų deformavimas prieš skelbiant vaizdo medžiagą.

66. Remiantis Teisingumo Teismo turima ribota informacija, man atrodo tikėtina, kad anksčiau nurodytas kriterijus, skirtas nustatyti, ar konkrečiu atveju teisė į informacijos laisvę turėtų būti viršesnė už teisę į privatumą ir asmens duomenų apsaugą, nėra įvykdytas. Vis dėlto norėčiau pabrėžti, kad nacionalinis teismas turi konstatuoti būtinus papildomus faktus ir, remdamasis jais, priimti galutinį vertinimą šioje byloje.

67. Dėl išsamumo taip pat turėčiau atkreipti dėmesį į argumentą, kurį pateikė Čekijos Respublika, kad S. Buivids duomenų tvarkymo veikla yra teisėta pagal Direktyvos 95/46 7 straipsnio f punktą. Šioje nuostatoje įtvirtintas išsamus ir baigtinis sąrašas atvejų, kai asmens duomenų tvarkymas gali būti laikomas teisėtu⁴³, su sąlyga, kad jie pirmiausia turi atitikti duomenų kokybės principus, kurie nurodyti direktyvos 6 straipsnyje.

68. Pagal 7 straipsnio f punktą duomenų tvarkymas atitinka teisėtumo sąlygą, kai to reikia dėl teisėtų interesų, kurių siekia duomenų valdytojas (šiuo atveju S. Buivids) arba vienas ar keli tretieji asmenys, kuriems atskleidžiami duomenys, išskyrus atvejus, kai duomenų subjekto interesas arba laisvės ir teisės, kurioms pagal Direktyvos 95/46 1 straipsnio 1 dalį reikalinga apsauga, yra viršesni. Tam reikia palyginti konkuruojančias teises ir interesus⁴⁴.

69. Man atrodo, kad Teisingumo Teismo požiūris, kurio jis laikėsi aiškindamas Direktyvos 95/46 7 straipsnio e punktą, siejamą su 6 straipsnio 1 dalies b punktu, galioja ir šiai bylai⁴⁵. Todėl 7 straipsnio f punktas turėtų būti aiškinamas siejant jį su šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalies b punktu.

41 2017 m. birželio 27 d. EŽTT sprendimo *Satakunnan Markkinapörssi Oy ir Satamedia Oy / Suomija* [GC], CE:ECHR:2017:0627JUD000093113, 165, 166 ir 171 punktai.

42 2015 m. birželio 16 d. EŽTT sprendimo *Delfi AS / Estija* [GC], CE:ECHR:2015:0616JUD006456909, 133 punktas.

43 2017 m. rugsėjo 27 d. Sprendimo *Puškár*, C-73/16, EU:C:2017:725, 104 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija; taip pat žr. 105 punktą.

44 2014 m. gegužės 13 d. Sprendimo *Google Spain ir Google*, C-131/12, EU:C:2014:317, 74 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija.

45 2017 m. rugsėjo 27 d. Sprendimo *Puškár*, C-73/16, EU:C:2017:725, 110 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija; taip pat žr. generalinės advokatės J. Kokott išvados toje byloje, EU:C:2017:253, 106 punktą.

70. Nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nurodyta, kad pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad S. Buivids nenurodė duomenų subjektams vaizdo medžiagos įrašymo konkretaus tikslo. Atsižvelgiant į šią išvadą, atrodo tikėtina, kad bent dvi iš 6 straipsnio 1 dalies b punkte numatytų kumuliacinių sąlygų – kad duomenys būtų „surinkti įvardytais, aiškiai apibrėžtais ir teisėtais tikslais“ – nebuvo įvykdytos.

71. Iš to išplaukia, kad Direktyvos 95/46 7 straipsnio f punktas negali būti taikomas šiuo atveju.

72. Galiausiai norėčiau pabrėžti, kad, žinoma, gali būti ypatingų aplinkybių, kai vienintelis būdas, kaip tiriamoji žurnalistika galėtų atskleisti rimtus pažeidimus, būtų tam tikra slapta operacija. Tokiai situacijai būtų būdingas stiprus viešasis interesas, kuriuo remiantis būtų vykdomas tyrimas ir paskelbiama informacija (taigi neišvengiamai būtų atliekamas duomenų tvarkymas). Vis dėlto tokią padėtį reikia atidžiai išnagrinėti, siekiant nustatyti tinkamą nagrinėjamų konkuruojančių pagrindinių teisių pusiausvyrą. Toliau nenagrinėsiu šio keblaus klausimo, nes, remiantis Teisingumo Teismo turimomis faktinėmis aplinkybėmis, manau, kad šis klausimas akivaizdžiai nekyla šioje byloje.

73. Darau išvadą, kad tais atvejais, kai asmuo, kuris pagal profesiją nėra žurnalistas, padaro vaizdo įrašų, kuriuos paskelbia interneto svetainėje, tokius vaizdo įrašus gali apimti sąvoka „žurnalistiniai sumetimai“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 95/46 9 straipsnį, jeigu nustatoma, kad ta veikla buvo vykdoma tik tokiais tikslais. Pagal šią nuostatą nacionalinės valdžios institucijos, kurių veiksmų kontrolę vykdo nacionaliniai teismai, turi išnagrinėti ir suderinti pagrindinę teisę į privatumą tvarkant duomenų subjektų asmens duomenis ir duomenų valdytojo pagrindinę teisę į saviraiškos laisvę. Užtikrindamos šį suderinamumą tos institucijos turėtų atsižvelgti į: i) tai, ar atskleista medžiaga padeda skatinti viešojo intereso diskusijas; ii) aptariamo asmens žinomumą; iii) pranešimo temą; iv) atitinkamo asmens ankstesnį elgesį; v) paskelbimo turinį, formą ir pasekmes; ir vi) aplinkybes, kuriomis informacija buvo gauta.

Išvada

74. Atsižvelgdama į visa tai, kas išdėstyta, manau, kad Teisingumo Teismas taip turėtų atsakyti į *Latvijas Augstākā tiesa* (Aukščiausiasis Teismas, Latvija) pateiktus klausimus:

- Tokia veikla, kaip valstybės pareigūnų, vykdančių savo tarnybines pareigas darbo vietoje, filmavimas ir vaizdo įrašymas, o vėliau šio vaizdo įrašo paskelbimas internete, yra asmens duomenų tvarkymas visiškai arba iš dalies automatinio būdu, kaip nurodyta 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo 3 straipsnio 1 dalyje.
- Kai asmuo, kuris pagal profesiją nėra žurnalistas, padaro vaizdo įrašų, kuriuos paskelbia interneto svetainėje, tokiems vaizdo įrašams gali būti taikoma sąvoka „žurnalistiniais sumetimais“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 95/46 9 straipsnį, jeigu yra nustatoma, kad ta veikla buvo vykdoma tik tokiais tikslais.
- Kiekvienu konkrečiu atveju pagal Direktyvos 95/46 9 straipsnį nacionalinės institucijos – kurių veiksmų kontrolę vykdo nacionaliniai teismai – turi išnagrinėti ir suderinti pagrindinę teisę į privatumą tvarkant duomenų subjektų asmens duomenis ir duomenų valdytojo pagrindinę teisę į saviraiškos laisvę. Užtikrindamos šį suderinamumą tos institucijos turėtų atsižvelgti į: i) tai, ar atskleista medžiaga padeda skatinti viešojo intereso diskusijas; ii) aptariamo asmens žinomumą; iii) pranešimo temą; iv) atitinkamo asmens ankstesnį elgesį; v) paskelbimo turinį, formą ir pasekmes; ir vi) aplinkybes, kuriomis informacija buvo gauta.